

Sygn. akt III UK 194/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z odwołania A. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
o odpowiedzialność za zobowiązania spółki z tytułu składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 25 maja 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 19 maja 2016 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z 29 kwietnia 2015 r. i oddalił odwołanie A. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z 10 maja 2012 r. stwierdzającej, że A. K., jako członek zarządu „A.” Sp. z o.o. w S., odpowiada solidarnie ze spółką całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lutego do sierpnia 2009 r., rozstrzygając o kosztach postępowania.

Wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył w całości. Zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest: (-) art. 116 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niewłaściwe

ich zastosowanie skutkujące obciążeniem członka zarządu spółki kapitałowej odpowiedzialnością za zadłużenie spółki poprzez przyjęcie, że ponosi on winę w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym terminie, pomimo iż działania podjęte przez skarżącego uzasadniały przekonanie, że mimo jedynie częściowego płacenia długów spółce uda się jeszcze poprawić kondycję finansową, gdyż sytuacja, w jakiej się znalazła była spowodowana przejściowymi trudnościami, co ewidentnie ma znaczenie dla oceny przesłanki egzoneracyjnej członka zarządu od odpowiedzialności, gdyż obiektywnie oceniając stan majątkowy spółki rzeczywiście miała ona szanse, w możliwym do przewidzenia krótkim czasie, uzyskać środki na spłatę długów, co z kolei uzasadniało wstrzymanie się z wnioskiem o ogłoszenie upadłości; (-) art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że członek zarządu ponosi winę za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki we właściwym czasie, w sytuacji gdy jako organ zarządzający spółki opracował i przystąpił do szeregu działań mających na celu poprawę sytuacji finansowej spółki, dopiero zaś po upływie czasu można ocenić efekty tych działań i uznać, że nie doprowadziły do poprawy sytuacji spółki na skutek załamania rynku usług, czego skarżący nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji o kontynuowaniu działalności, pomimo brania pod uwagę ryzyka gospodarczego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie, czy rozważając kryterium winy w kontekście niezłożenia przez członka zarządu w terminie wniosku o upadłość spółki i przyjmując obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy, dopuszczalne jest uznanie, że członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności za zaległe zobowiązania składkowe, wskazując na sensowne działania podjęte w celu poprawy rentowności spółki, jeśli nie przyniosły one oczekiwanych efektów na skutek okoliczności, na które członek zarządu nie miał wpływu i które nie istniały w momencie zaistnienia przesłanek do stwierdzenia niewypłacalności spółki. Skarżący uzasadniał, że niewątpliwie organ zarządczy podejmując działania naprawcze mające na celu ratowanie spółki powinien liczyć się z koniecznością ogłoszenia upadłości spółki, w sytuacji, gdy podejmowane działania nie przyniosą

zamierzonego rezultatu lub poniesieniem odpowiedzialności za nagromadzone długi. Jednakże o efektywności podjętych i realizowanych działań można mówić dopiero z perspektywy czasu, gdy istnieje możliwość oceny, czy wprowadzone przez zarząd rozwiązania rzeczywiście przyczyniły się do naprawy finansów spółki. W sytuacji, w której działania zarządu doprowadziły do częściowego zmniejszania istniejącego zadłużenia, trudno zarzucać członkom zarządu braku należytej staranności i dbałości o interesy spółki. W tej sprawie, jak wskazał skarżący, decyzje podmiotów trzecich, jak również załamanie rynku usług, na którym działała spółka spowodowały, że dalsze próby poprawy sytuacji finansowej spółki były niecelowe. Niemniej, według skarżącego, w samym momencie podejmowania przez skarżącego decyzji o kontynuowaniu działalności przez spółkę miał on podstawy zakładać, że działania te będą skuteczne i doprowadzą do zaspokojenia wszystkich wierzycieli spółki; dopiero po upływie czasu okazało się, że podejmowane działania nie uchroniły spółki od konieczności ogłoszenia upadłości. W świetle tych okoliczności skarżący twierdzi, że konieczne jest ustalenie, czy oceniając działania członka zarządu zmierzające do zapobieżenia upadłości spółki należy brać pod uwagę moment ich podejmowania, czy też oceniać je *ex post*, z perspektywy upływu czasu?

Organ rentowy, w piśmie zatytułowanym „odpowiedź na skargę kasacyjną”, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a także o zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeśli zachodzi nieważność postępowania lub jeśli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, nie

precyzując jednak przepisu prawnego, z którego wykładnią lub zastosowaniem związane jest sformułowane przez niego zagadnienie. Odnosząc się w tym miejscu do orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen; dopiero wówczas Sąd Najwyższy na podstawie do oceny czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem prawnym oraz czy jest ono istotne (por. postanowienie SN z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; postanowienie SN z 27 października 2015 r., II PK 61/15, LEX nr 1968444 oraz powołane tam orzeczenia).

Niezależnie od powyższego, koniecznym jest również podkreślenie, że istotne zagadnienie prawne powinno występować w rozpoznawanej sprawie; nie można rozpatrywać kwestii prawnej oderwanej od wyjaśnionego w sprawie stanu faktycznego – por. postanowienie SN z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; postanowienie SN z 26 listopada 2014 r., II UK 134/14, LEX nr 2008662. Ponadto, twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie SN z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; postanowienie z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Uwzględniając powyższe, problem wskazany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów. Nawet pomijając brak wskazania przez skarżącego przepisu prawa, którego dotyczy zagadnienie sformułowane we wniosku i przyjmując założenie (na podstawie treści zarzutów kasacyjnych oraz wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania), że sformułowane przez niego zagadnienie dotyczy wykładni i zastosowania w tej sprawie art. 116 § 1 pkt 1 lit. b) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 oraz 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, to i tak wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zasługiwałaby na uwzględnienie. Po pierwsze, dlatego że

problem przedstawiony przez skarżącego doczekał się rozstrzygnięcia w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Wielokrotnie podkreślano, że ocena wystąpienia przesłanki wskazanej w art. 116 § 1 pkt 1 lit. b) ustawy Ordynacja podatkowa – tj. brak winy członka zarządu spółki w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości należy oceniać w odniesieniu do chwili, w której powstał obowiązek zgłoszenia takiego wniosku, a nie do okresu późniejszego (por. wyrok SN z 2 października 2008 r., I UK 39/08, OSNP 2010 nr 7-8, poz. 97; wyrok SN z 6 grudnia 2010 r., II UK 136/10, OSNP 2012 nr 3-4, poz. 48). Jednocześnie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że od obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości nie zwalnia nadzieja na uzyskiwanie wpływów lub zysków (por. wyrok SN z 22 czerwca 2010 r., OSNP 2011 nr 23-24, poz. 305); odpowiednio, że subiektywna ocena sytuacji majątkowej spółki nie świadczy o braku winy, a brak winy może być odnoszony jedynie do wyjątkowych sytuacji, w których członek zarządu nie ma wiedzy co do rzeczywistej sytuacji w zakresie płacenia zobowiązań przez spółkę z uzasadnionych (obiektywnie) przyczyn i przy dołożeniu należytej staranności nie może tej wiedzy uzyskać albo podjąć stosowanych działań (por. wyrok SN z 10 lutego 2011 r., II UK 265/10, LEX nr 844740). Skarżący nie wskazał argumentów prawnych uzasadniających zmianę przedstawionej wyżej wykładni art. 116 § 1 pkt 1 lit. b) ustawy Ordynacji podatkowej stosowanych w zw. z art. 31 - 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do zobowiązań z zakresu ubezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego oraz składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Po drugie, należy podkreślić, że wobec nie podniesienia zarzutów naruszenia przepisów procesowych, Sąd Najwyższy w obecnym składzie wiąże ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku, również na etapie przedsądu. W tej sprawie Sąd Apelacyjny ustalił, że od lutego 2009 r. spełniły się przesłanki do zgłoszenia wniosku o upadłość spółki, a działania ubezpieczonego podejmowane celem zapobieżenia upadłości spółki mogą być obiektywnie usprawiedliwione do 22 czerwca 2009 r., w konsekwencji że najpóźniejszym momentem, w którym odwołujący się winien złożyć wniosek o upadłość był 6 lipca 2009 r.; odwołujący się zrobił to 20 sierpnia 2009 r., kiedy majątek spółki stanowił nieznaczną wartość w porównaniu do wymagalnych zobowiązań, a spirala długów zwiększyła się na tyle,

że egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna. Uwzględniając powyższe, sformułowane przez skarżącego zagadnienia nie znajdują potwierdzenia w ustalonym w tej sprawie stanie faktycznym, w efekcie sprowadzają się do zakwestionowania ustaleń faktycznych i ich oceny dokonanej przez Sąd Apelacyjny.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

Rozpatrując wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że pismo procesowe zatytułowane „odpowieź na skargę kasacyjną” zostało złożone po terminie do dokonania tej czynności, co skutkuje tym, że nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego (por. wyrok SN z 14 lutego 2012 r., II PK 139/11, LEX nr 1167468 oraz powołane w uzasadnieniu tego wyroku orzecznictwo).